

ZIEKE ROSSE WOELLEN IN HET VIJLENERBOS

In de maand augustus 2001 heeft de Zoogdierenwerkgroep van de JNM Nederland weer een kamp georganiseerd in Zuid-Limburg met als doel de populatie grote bosmuizen in een deel van het Vijlenerbos te onderzoeken. Het vangen van grote bosmuizen was zeer succesvol en de rosse woelmuis was zeer goed vertegenwoordigd. Na een aantal dagen begonnen we rosse woelmuizen te vangen die er gehavend uitzagen en er was zelfs een sterfgeval. Naarmate het onderzoek vorderde, vingen we steeds meer rosse woelmuizen met kale plekken en ziekteverschijnselen. Uiteindelijk vingen we in totaal vierenvertig rosse woelmuizen waarvan negentien mannelijk, vijftientwintig vrouwelijk en tweeëntwintig zieken (niet meegeteld in het totaal). Door het hoge aantal zieken hebben we de ziekte in verschillende stadia kunnen waarnemen en ook een aantal muizen van kaal tot dood kunnen volgen, al kunnen we er niet absoluut zeker van zijn dat het hier steeds hetzelfde individu betrof. Dit doordat we de muizen markeerden door het wegnippen van een plukje vacht.

Uiteindelijk hebben we het vermoedelijke ziekteverloop kunnen vaststellen: De muis krijgt kale plekken, beginnend op het achterlijf. Binnen een aantal dagen wordt de muis dan sloom en begint verlamningsverschijnselen te vertonen aan de achterpoten. Ondanks de verlamming lijkt de muis volledig bij bewustzijn, want eenmaal vrijgelaten probeert hij te vluchten. Hij kan echter alleen maar trage rondjes draaien, de achterpoten achter zich aanslepend. Als de verlamming eenmaal is opgetreden, sterft de muis binnen enkele uren.

We denken aan een ziekte en niet aan vergiftiging, om een aantal redenen. Het onderzoek vond plaats in het bos op grote afstand van huizen en boerenbedrijven. Er was een groot aantal muizen met de eerder beschreven symptomen en vanwege de hoge muizendichtheid is het aannemelijk dat er een epidemie uitbreekt.

In de tijd dat ik me bezighoud met het onderzoek naar muizen, heb ik nooit eerder iets vergelijkbaars gezien. Ik heb met een aantal ervaren veldwerkers gesproken over dit geval. Geen van deze mensen heeft ooit iets dergelijks gezien en ze konden geen verklaring geven voor de oorzaak van de ziekteverschijnselen. Of er werkelijk sprake is geweest van een ziekte blijft dus nog onduidelijk. 

Rosse woelmuis. Foto Dick Klees



Naschrift van de redactie:

navraag bij enkele deskundigen binnen de VZZ leverde in eerste instantie veel nieuwe vragen op, o.a. over de aanwezigheid van endo- en ectoparasieten. Helaas bleken geen dode muizen bewaard te zijn en ook waren de foto's mislukt.

Oproep aan de lezer: wie weet meer over deze (of vergelijkbare) ziekteverschijnselen bij rosse woelmuizen of andere kleine knaagdieren? Foto's? Onderzoeksgegevens? Reacties graag naar redactie.zoogdier@vzz.nl